

Zpráva
o činnosti Městského muzea a galerie ve Svitavách
za rok 2024

MĚSTSKÉ MUZEUM A GALERIE VE SVITAVÁCH

Máchova alej 293/1, 568 02 Svitavy

www.muzeum.svitavy.cz; e-mail: muzeum@muzeum.svitavy.cz, tel.: +420461532704

Vypracoval a předkládá:

Mgr. Hynek Stříteský, ředitel Městského muzea a galerie ve Svitavách

Na zprávě se podíleli Jana Čermáková, Mgr. Blanka Čuhelová, Jitka Flíglová, Mgr. Daniela Myšková, Mgr. Monika Němcová, Jitka Olšánová, Mgr. Lea Sehnalová, Mgr. Jakub Vrána, Mgr. Jindra Žáková

Ve Svitavách, 15. ledna 2025

OBSAH

1. Úvod	4
2. Péče o sbírkový fond	6
3. Knihovní fond	11
4. Expoziční a výstavní činnost	11
5. Kulturní a vzdělávací činnost	16
6. Odborná činnost	19
7. Projekty a granty	21
8. Přednášky a průvodcovská činnost	21
9. Muzejní pedagogika	22
10. Prezentace muzea v médiích	24
11. Provozní záležitosti muzea	25
12. Členství muzea a jeho zaměstnanců v odborných a zájmových organizacích	25

1. ÚVOD

1.1

Hlavní úkoly, které Městské muzeum a galerie ve Svitavách (dále MMG) v roce 2024 plnilo, vycházejí z jeho poslání a dosavadního vývoje. Pečovalo o sbírkový fond a v rámci finančních a prostorových možností jej doplňovalo, pokračovalo v jeho evidenci, shromažďovalo nové poznatky o historii a přírodě regionu a snažilo se je atraktivní formou prezentovat veřejnosti. Organizovalo krátkodobé výstavy z vlastních sbírek i sbírek zapůjčených od jiných organizací či soukromých subjektů, plnilo rovněž funkci galerie. Pro mateřské, základní a střední školy i širokou veřejnost připravovalo edukativní program a volnočasové aktivity. Zaměstnanci vyvíjeli publikační a ediční činnost, věnovali se vědě a výzkumu v oblasti místní historie a biologie. Organizovalo přednášky o historii a přírodě města a jeho okolí, nabízelo komentované prohlídky města a přírodovědecké procházky. Podrobný přehled všech zmíněných aktivit je uveden v následujícím textu.

MMG se podílelo na kulturním životě ve městě organizací či spoluprací na akcích, majících vztah k historii města, zvyčích a obyčejích. MMG také dlouhodobě spolupracuje s kulturními organizacemi ve městě, Městským informačním centrem a s okolními muzei.

Odborná a péče o sbírkový fond probíhala v průběhu celého roku standardním a z aktuální legislativy vycházejícím způsobem. Inventarizace muzejních sbírek byla prováděna zejména s ohledem na první rok dalšího desetiletého inventarizačního cyklu, který byl vyhlášen Ministerstvem kultury ČR.

V průběhu roku 2024 pokračovaly aktivity muzea související s Velkým svitavským mechanickým betlémem. Ve spolupráci s městem Svitavy a Regionální rozvojovou agenturou Pardubického kraje vypracovalo projektový záměr galerie s názvem „Svitavy a Vamberice – tradice mechanických betlémů“, přičemž projektovým partnerem se stala Farnost Navštívení Panny Marie ve Vambericích. Jeho cílem je prostřednictvím nové expozice připravovaného Muzea mechanických betlémů a široké škály marketingových aktivit připomínat historické dědictví v podobě betlémářské tradice, rozvíjené v minulosti především německy mluvícím obyvatelstvem regionu. Projekt byl v rámci programu INTERREG Česko – Polsko doporučen k financování.

V roce 2024 MMG vypracovalo Koncept rozvoje Městského muzea a galerie Svitavách pro období 2024–2028 (2033), zahájilo přípravy nových muzejních webových stránek (dokončení a spuštění v prvním pololetí 2025), ve spolupráci s grafičkou Annou Lukášovou zahájilo přípravu a tvorbu nové vizuální identity MMG, včetně nového loga (dokončení v prvním čtvrtletí 2025) a v rámci sbírkového elektronického evidenčního programu společnosti Bach s.r.o. realizovalo přechod na novou aplikaci ProMuzeumWEB. V roce 2024 rovněž započala postupná obměna výstavního fondu nákupem čtyř nových vitrín s bezpečnostním sklem.

Muzeum bylo zřízeno rozhodnutím městské rady jako příspěvková organizace města Svitavy s právní subjektivitou k 1. 1. 1991 a je ze zákona povinno řídit se těmito předpisy:

- Zákon č. 122/2000Sb. **o ochraně sbírek muzejní povahy**, centrální evidenci sbírek a o změně některých dalších zákonů
- Prováděcí vyhláška ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., v níž se stanoví **režim ochrany a trvalého uchovávání sbírek muzejní povahy**, vedení sbírkové evidence a inventarizace sbírek

Muzeum spravuje dva objekty v blízkosti centra města, **budovu na Máchově aleji č. 1** a **Ottendorferovu knihovnu na náměstí Míru č. 1**. Obě budovy jsou v majetku města. Od poloviny roku 2021 muzeum také spravuje dvě místnosti v objektu na ulici Milady Horákové č. 16, který je rovněž v majetku města.

1.2 Otevírací doba

Otevírací doba ÚT–PÁ 9:00–12:00 a 13:00–17:00, SO, NE 13:00–17:00 hodin. V období turistické sezóny (červenec a srpen) je rozšířena na celodenní provoz i v sobotu a neděli (9:00–12:00 a 13:00–17:00 hodin), zavírací den je stejně jako ve většině muzeí a galerií v ČR pondělí. O víkendech a svátcích funguje pokladna v muzeu jako turistické informační centrum. Mimořádná otevírací doba muzea platila v průběhu prosince 2024 v souvislosti s velkým zájmem veřejnosti o Velký svitavský mechanický betlém a výstavu historických vánočních ozdob ze sbírky Věry Dvořáčkové.

1.3 Vstupné

I v roce 2024 byl využíván elektronický pokladní systém s evidencí a kategorizací vstupného.

Vstup do celého objektu muzea je za následující vstupné:

Plné 80,- Kč dospělí, zlevněné 50,- Kč děti, senioři, ZTP.

Senior pasy 40,- Kč, rodinné pasy 1+1 zdarma.

Školní skupiny s výkladem a s prací lektorky animačních programů 50,- Kč / žák.

Vstupné pro školy, tzv. „muzejní balíčky“ 70,- Kč / žák (program k výstavě + program v animačních dílnách).

Vstupné na věž kostela Navštívení Panny Marie a do Muzea esperanta, prohlídka sálu Ottendorferovy knihovny činí 20,- Kč.

Vstupné na prohlídky města s historikem muzea je stanoveno vždy individuálně dle konkrétních požadavků na rozsah a délku trasy (muzeum, Ottendorferova knihovna, Muzeum esperanta, historická zastavení na náměstí, věž kostela Navštívení Panny Marie, hřbitov), cca 110–180 Kč/osoba.

Zdarma: volný vstup pro obyvatele Svitav každou první neděli v měsíci, členové Asociace muzeí a galerií ČR a ICOM.

1.5 Personální situace

Veškerou činnost muzea zabezpečuje v současné době 14 zaměstnanců (10,5 pracovního úvazku), z toho 9 odborní (7 pracovních úvazků). Statutárním orgánem je ředitel, která zodpovídá za celkovou a koordinační činnost, hospodaření, provoz, rozvoj, prezentaci organizace i stav budov. Dále se podílí na realizaci výstav, publikační činnosti, PR a marketingu, přípravě žádostí o granty a dotace a dalších akcích muzea.

Kurátoři a dokumentátoři sbírek (4 zaměstnanci, 3 pracovní úvazky) zodpovídají za získávání, ochranu a evidenci sbírek a stav depozitářů (bezpečné uložení sbírek, vhodný mobiliář, zabezpečení, monitoring teploty a vlhkosti atd.). Jeden ze správců sbírek je vyčleněn na správu a péči o fotoarchiv, další se specializuje na Velký svitavský mechanický betlém a jeden vykonává rovněž funkci muzejního biologa, který zodpovídá za přírodovědné programy. Také se podílí na přípravě žádostí o granty a dotace, zejména v oblasti sbírkotvorné, ale i výstavní a expoziční činnosti.

Historička (1 zaměstnankyně na plný pracovní úvazek) zodpovídá za historický výzkum a dokumentaci, sběr a evidenci archiválií a knih, publikační, ediční, průvodcovskou a přednáškovou činnost v oblasti historie. Je autorkou scénářů historických výstav. Poskytuje též konzultace v oblasti památkové péče. Kurátorka galerijní výstav (0,5 pracovního úvazku) zodpovídá za výstavní a edukativní program v galerii. Vzdělávací činnost a programy pro

veřejnost zajišťují muzejní lektorky (2 zaměstnankyně, 1,5 pracovního úvazku), které se převážně orientují na řemeslné a výtvarné programy.

Správní personál (ekonomka a personalistka, technický správce budov, který částečně vykonává také funkci restaurátora a konzervátora, recepční, správkyňe Ottendorferovy knihovny) tvoří 5 zaměstnanců (3,5 pracovního úvazku).

2. PÉČE O SBÍRKOVÝ FOND

2.1 Sbírkový fond muzea

Ministerstvo kultury ČR vede Centrální evidenci sbírek (CES) – veřejnosti přístupný informační systém, kde je od roku 2002 evidována i sbírka *Městského muzea a galerie ve Svitavách* pod evidenčním číslem MSV/002-05-10/211002.

Muzejní sbírka je členěna do devíti podsbírek, z nichž každá má svou vlastní číselnou řadu inventárních čísel. Nově byla založena biologická podsbírka, která vznikla darem od Jakuba Vrány. V jejím případě jde jednak o zachycení sběratelské činnosti místních přírodovědců a zároveň o dokumentaci živé i neživé přírody našeho regionu, což je směr, jímž se bude tato podsbírka dále ubírat. V přiložené tabulce je možné vidět množství předmětů v roce 2023 a nových přírůstků za rok 2024.

Tabulka počtu evidenčních čísel sbírkových předmětů v roce 2024.

název podsbírky	rok 2023	přírůstek	vyřazení z evidence	rok 2024
15 – výtvarné umění	1117	24	0	1141
17 – uměleckoprůmyslové předměty	968	0	0	1137
18 – knihy, písemnosti a tisky	3383	30		3413
21 – negativy, fotografie, filmy, videozáznamy	8585	85	0	8670
24-1 – prací technika	350	1	0	351
24-2 – pozůstalost Aloise Petruse	211	0	0	211
24-3 – Ottendorferova knihovna	6899	0		6899
25 – jiné, obecné	3296	21	0	3317
25 - biologie	0	370	0	370
Celkem	24809		0	

Celkově nyní muzejní sbírkový fond obsahuje 24809 evidenčních čísel. Nesrovnalosti s předchozími lety jsou způsobeny převodem předmětů mezi podsbírkami. Knihovna je pak dělena na dvě části sbírkovou a badatelskou, která není součástí sbírek zapsaných v CES. Nové předměty byly získány dary, koupí a sběrem. Detailnější informace k nově získaným položkám (s výjimkou nově založené podsbírky Biologie, u níž jsou tyto přírůstky uvedeny samostatně v příloze zprávy) jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka předmětů (bez položek patřících do fotoarchivu) získaných do muzejních sbírek v roce 2024.

název předmětu	přírůstkové číslo	popis předmětu	způsob získání
Obraz: Prameny řeky Svitavy	1/24	Autor: Jan Vostřel, portréty významných a známých osobností, datace: 2024	nákup
Makety	2/24-13/24	Makety významných a známých osobností: Edvard Beneš, Julius Fučík, František Zákrejs, Milada Tarabová, Bohuslav Martinů, F.D. Roosevelt, Anna Proletářka, řemeslná práce, datace: 2. polovina 20. století, pozůstalost po sochaři Josefu Kadlecovi	nákup
Kresby	14/24-16/24	Kresby budov z okolí Chrástavce a Svitavska, autor: Hanna Artemenko, Ukrajina, datace: 2022-2023	nákup
Kresby	17/24-23/24	Kresby na námět války na Ukrajině, autor: Victoria Skrebnova, Ukrajina, datace: 2022-2023	nákup
Těžítko na ženské sukně	24/24	Těžítko na ženské sukně, zatěžovaly sukně aby nevlály, autor: neznámý, datace: 1. polovina 20. století	sběr
Psí známka	25/24	1 ks čtvercová, s nápisem Vierzighuben (Čtyřicet Lánů, Svitavy), 1 ks kulatá, autor: neznámý, datace: 20. století	sběr
Lžička	26/24	Lžička z německého domu v Brně, německý nápis Deutsches Haus Brunn, autor: neznámý, datace: 1. polovina 20. století	sběr
Plomba na pytle	27/24	Mlýn v Hradci nad Svitavou, s německým nápisem na jedné straně a č. 15, na druhé straně straně č. 1914/72, autor: neznámý, datace: 1. polovina 2. století	sběr
Brož	28/24	Historická, tvar obráceného trojúhelníku, motiv tří kruhů pod sebou, autor: neznámý, datace: přelom 19. a 20. století	sběr
Pečetidlo	29/24	Symbol raznice, oválný tvar sužující se do tvaru nohy, zakončené ouškem ve tvaru trojúhelníku, autor: neznámý, datace: přelom 19. a 20. století	sběr
Odznak	30/24	Odznak Pomocného kříže se znakem města, vlastenecký černý kříž, stříbrně lemovaný, znak města na gotickém štítu, autor: neznámý, datace: 1914-1918	sběr
Odznak	31/24	Ve tvaru štítu se zkratkou ARV, Arbeiter Radfahrer Verein, dělnický cyklistický spolek, Svitavský okres, autor: neznámý, datace: 30. léta 20. století	sběr

Odznak	32/24	Spolkový festival veteránů Velké války 1938, Pomezí, německé nápisy, uprostřed silueta muže, autor: neznámý, datace: 1938	sběr
Biologie	33/24-402/24	Viz. samostatná příloha	
Prací prášek	403/24	Prací prášek Koral, v papírové krabici, výrobce: Severočeské tukové závody, Ústí nad Labem, datace: 2. polovina 20. století	dar
Čestné občanství	404/24	Uděleno městem Svitavy Johannu Budigovi, starosta města Svitavy, zdobená profilovaná kazeta, motiv radnice města Svitavy a znak města Svitavy, iniciály JB, autor: neznámý, datace: 1902	dar
Pohár	405/24-416/24	Poháry z motocyklových závodů ve Svitavách, dárce: Jaromír Škývara, Svitavy, datace: 2. polovina 20. století	dar

2.2 Muzejní evidence

Muzeum vede ze zákona **chronologickou evidenci sbírek** v písemné podobě (přírůstkové knihy), **systémovou elektronickou evidenci** v elektronické podobě (program Bach) a celorepublikovou **centrální evidenci (CES)** v online podobě. V roce 2024 byly v systémové evidenci zapsány a upřesněny záznamy u 427 inventárních čísel sbírkových předmětů (bez fotoarchivu). Nově byly v chronologické i systémové evidenci zpracovány všechny přírůstky za rok 2024.

2.3 Inventarizace sbírek

Podle §12 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy je každoročně prováděna pravidelná (řádná) inventarizace vymezené části sbírkového fondu. V roce 2024 byla dokončena inventarizace fotoarchivu. Celkově bylo inventarizováno 1535 evidenčních čísel.

2.4. Digitalizace sbírek

Digitalizace sbírek je jednou z priorit českého muzejnictví a vede k vyšší ochraně sbírek archivní povahy a ke zvýšení komfortu badatelů. V roce 2024 byly zpracovány digitální záznamy a vytvořena nová data u 1903 inventárních čísel. Na webových stránkách muzea je skrz fotografie zpřístupněna podsbíрка Prací techniky, pozůstalost Aloise Petruše a sbírkové předměty z oboru elektrotechniky (historická rádia a gramofony) i výtvarného umění. Na webovém portálu www.esbirky.cz je pak představeno celkem 55 figur ze souboru Velkého svitavského mechanického betlému. Vedle fotografií jsou zde přiloženy i videa z jejich 3D skenování. Ty je možné též vidět na muzejním youtube kanálu.

2.5 Ochrana sbírek, restaurování a konzervace

Jedním z hlavních úkolů muzea je sbírkový předmět zaevidovat a uložit tak, aby nevznikla škoda jeho ztrátou, zničením nebo poškozením fyzickým či působením nepříznivých klimatických vlivů. Konkrétně se jedná o následující činnosti.

Uložení sbírek

Sbírkové předměty jsou nyní uloženy v devíti depozitářích. Všechny jsou vybaveny elektronickou zabezpečovací signalizací (EVS) a protipožární elektronickou signalizací (EPS). Veřejné prostory muzea, kde jsou sbírkové předměty vystavovány, jsou sledovány kamerovým systémem. Vstupy do přízemních depozitářů jsou chráněny kovovými mřížemi. V depozitářích je prováděn monitoring teploty a vlhkosti. V roce 2024 byly navíc také díky dotaci z Pardubického kraje zakoupeny archivační krabice a obálky.

Základní očista a restaurování

V roce 2024 byl z našich sbírek restaurován empírový stůl a střelecký terč *Venuše a Vulkán*. V prvním případě restaurování provedl Karel Ungr, v druhém Šárka a Petr Bergerovi. Všichni jsou restaurátoři s licencií MK ČR.

V roce 2024 započala první fáze plánovaného ošetření knižního fondu Ottendorferovy knihovny, které je realizováno zaměstnanci muzea za metodického vedení Národní knihovny ČR.

2.6 Prezentace sbírek

Expozice muzea

Sbírkové předměty jsou permanentně využity následujícím způsobem v těchto expozicích:

- „Z historie praní“ – v expozici bylo vystaveno celkem 213 sbírkových předmětů (prací stroje, valchy, mandly, potřeby pro domácnost, textilní výrobky, fotografie apod.).
- „Hledání hvězdy Davidovy – Oskar Schindler, Spravedlivý mezi národy“ – využito přes 200 reprodukcí fotografií z vlastního fondu.
- „Labyrint svitavských příběhů“ – instalováno je celkem 153 předmětů z fondů Výtvarné umění, Svitavský betlém, Alois Petrus, Uměleckoprůmyslové předměty a Obecná sbírka. Též je zde vystavena 1 neevidovaná socha z Městského hřbitova ve Svitavách.
- „Střípky ze svitavské přírody“ – expozice o přírodě města. Využity na ni jsou nerosty, zkameněliny, modely a dermoplastické preparáty z podsbírký Biologie.

Dále byly sbírkové předměty v různé míře použity při dočasných výstavách popsaných v kapitole 4.2. V případě sbírkových předmětů vypůjčených do jiných institucí a z jiných institucí je pak možné uvést následující:

Vypůjčky sbírkových předmětů jiným osobám a organizacím

V roce 2024 bylo provedeno těchto 8 vypůjček:

- 1/ Šárka a Petr Bergerovi, Písečná – střelecké terče k restaurování „Venuše a Vulkán“ a „Zpívající Orfeus“
- 2/ Karel Ungr, Náměčice-Člunek – restaurování empírového stolu

- 3/ Městská kulturní zařízení Hranice, příspěvková organizace – Muzeum a galerie – soubor předmětů k výstavě „Peru, ždímám, žehlím“
- 4/ Město Svitavy – obraz Jana Vostřela: „Prameny řeky Svitavy“, umístěný v budově Městského úřadu Svitavy, T.G. Masaryka 5/35
- 5/ Michal Hodes, Dis., Vítějeves – 2 ks prací techniky k účelům restarování
- 6/ Regionální muzeum Skuteč – soubor předmětů k výstavě „Jé, to jsme taky měli!“
- 7/ Život na zámku Kvasiny, z.s. – soubor betlémů k výstavě „Betlémy na zámku Kvasiny“
- 8/ MŠ Zdravíčko, Vendolí - soubor betlémů k výstavě „Půjdem spolu do Betléma“

Výpůjčky sbírkových předmětů a exponátů z jiných organizací a od jiných osob

V roce 2024 byly realizovány následující výpůjčky:

- 1/ Východočeské muzeum v Pardubicích – sbírkové předměty pro výstavu „Kdy jste je viděli naposledy?“
- 2/ Národní technické muzeum – sbírkové předměty pro výstavu „Svitavský motosalon aneb historií motocyklu křížem krážem“
- 3/ Jaromír Škývara – modely motocyklů a další exponáty pro výstavu „Svitavský motosalon aneb historií motocyklu křížem krážem“
- 4/ Marcela Pokorná – exponáty z činnosti svitavského automotoklubu pro výstavu „Svitavský motosalon aneb historií motocyklu křížem krážem“
- 5/ Jan Vičar – umělecká díla pro výstavu „Jan Vičar – Nomád a moje ponožky“
- 6/ Patrik Hábl – umělecká díla pro výstavu „Patrik Hábl a Anna Beata Háblová – Hory a Místa“
- 7/ Anna Beata Háblová – umělecká díla pro výstavu „Patrik Hábl a Anna Beata Háblová – Hory a Místa“
- 8/ Muzeum technických hraček – staré hračky pro výstavu „Zapomenuté hračky minulosti“
- 9/ Věra Dvořáčková – exponáty pro výstavu „Historické vánoční ozdoby ze sbírky Věry Dvořáčkové“
- 10/ Různí umělci – umělecká díla pro výstavu „Přehlídka 2024“
- 11/ Různí umělci – umělecká díla pro výstavu „Packaging – Shell and Luggage of Life“

2.7 Muzejní fotoarchiv

V průběhu roku 2024 pokračovala komplexní revize sbírkového fondu Fotoarchiv (fotografie, filmy, negativy, videokazety, skleněné desky, digitální data). Odborné práce spočívaly v těchto činnostech:

- a) revizích zapadaných karet (1997–2017)
- b) digitalizaci fotografií
- c) převodu digitálních předmětů do fyzické podoby a jejich uložení
- d) zápisy nových přírůstků

V loňském roce byly kompletně zrevidovány a roztrženy všechny fotografie a pohlednice bez evidenčních čísel nebo s čísly neplatnými. Některé byly zapsány do sbírek, další do

doprovodných materiálů. V obou případech však došlo k sepsání a utřídění dostupných informací k dané fotografii nebo jejich tematickému celku.

Bylo vyvoláno 4500ks snímků, které byly do té doby pouze digitální, dále k jejich roztřídění, označení a bezpečnému uložení.

Na začátku roku byla zavedena nová přírůstková kniha pro muzejní fotoarchiv, kam bylo v roce 2024 zapsáno 85 nových evidenčních čísel (214ks historických fotografií a 3 videozáznamy).

Za rok 2024 prošlo revizí 5210 evidenčních čísel v rámci kompletace a utřídění podsbírký a 1535 evidenčních čísel v rámci každoroční řádné inventarizace.

V současné době muzejní fotoarchiv obsahuje 11 903 fotografií, pohlednic, skleněných desek a videozáznamů.

3. KNIHOVNÍ FOND

3.1 Sbírková knihovna

Je souborem tisků, rukopisů a materiálů archivní povahy, které mají blízký vztah k regionu Svitavska. Je evidována v Centrální evidenci sbírek MK ČR a eviduje se stejným způsobem jako ostatní sbírky. Sbírkovou knihovnu tvoří v současnosti **3 413 inventárních čísel ve II. stupni evidence.**

3.2 Ottendorferova knihovna

Stabilizovaný a inventarizovaný fond – soubor 5 795 inventárních čísel. V roce 2024 započala první fáze plánovaného ošetření knižního fondu.

3.3 Badatelská (přírůstková) knihovna

Je plně přístupná veřejnosti a je průběžně doplňována. V současnosti zahrnuje **4 166 publikací.** Knihovna obsahuje 8 oddělení (Výtvarné umění, České dějiny, Světové dějiny, Vojenství, Geografie, Encyklopedie, Periodika, Naučné vědy) a je zpracována programem Bach. Badatelská knihovna je doplňkovou alternativou pro zájemce o historii a umění. V roce 2024 proběhla kompletní inventarizace badatelské knihovny.

4. EXPOZIČNÍ A VÝSTAVNÍ ČINNOST

4.1 Stálé expozice

Labyrint svitavských příběhů – expozice o historii města v příbězích jeho obyvatel. Expozice je vybudována v části vstupní chodby a jednom výstavním sále. Během léta jsou zpřístupněny herní prvky k historii města na muzejní zahradě. Vystaveny jsou exponáty související s tradičními řemesly a běžným životem na Svitavsku. V letošním roce je výstava doplněna i novými pracovními listy pro děti.

Z historie praní – vystavena je část největší sbírky exponátů mapujících tuto lidskou činnost v České republice. K expozici je vydán průvodce a celá sbírka je přehledně dokumentována na webu muzea. Sběrka prací techniky je průběžně doplňována o nové přírůstky, které jsou také obměňovány ve výstavě. Součástí je herna pro školní skupiny a rodiny s dětmi. V prádelně u pejska a kočičky je možné vyzkoušet praní na valše, pracím zvonem, žehlení letitými žehličkami či mandlem. Letos je výstava doplněna i novými pracovními listy pro děti.

Expozice Hledání hvězdy Davidovy – Oskar Schindler, Spravedlivý mezi národy – expozice o holocaustu na pozadí příběhu svitavského rodáka Oskara Schindlera. Součástí expozice jsou předměty z muzejních sbírek, dále zapůjčené z Židovského muzea v Praze a z Muzea v Gross Rosen. Přímo v expozici je možnost zhlédnutí dokumentárních filmů o Oskaru Schindlerovi a také o historii města Svitavy v české, německé a anglické verzi. Pro rodiny s dětmi je tu několik úkolů k pátrání. Letos je výstava doplněna i novými pracovními listy v češtině a angličtině. Textovo-obrazové panely v češtině byly v roce 2024 také opatřeny QR kódy s odkazy na texty v němčině a angličtině.

Střípky ze Svitavské přírody – expozice o přírodě města. Její hlavní část představují vystavené zkamenělin, nerosty, dermoplastické preparáty bezobratlých, ptáků i savců a modely hub, obojživelníků a plazů. Nechybí ani suché rostliny, tři panely (Geologie a paleontologie, Rostliny a houby, Zvířata) a interaktivní prvky (skládání ptačí budky, dendrofon, sušené houby k přivonění a drobná zvířata k pozorování pod lupou).

Muzeum esperanta – expozice Českého svazu esperanta a svitavského klubu esperanta zpřístupněná v budově Ottendorferova domu

Svitavské vily – známé i neznámé – na chodbě muzea jsou trvale umístěny výstavní panely, které se věnují místním architektonickým skvostům rodinného bydlení.

V. O. Ottendorfer – stálá výstava o životě svitavského mecenáše Valentina Oswalda Ottendorfera (1826–1900) a „jeho budovách“ ve městě je instalována na jedenácti panelech v interiéru Ottendorferova domu.

4.2 Krátkodobé výstavy realizované v roce 2024

Dramaturgie výstavní činnosti byla stejně jako v minulých letech připravena s ohledem na různorodé zájmy odborné i laické veřejnosti. Muzeum připravilo celkem 12 výstav, další 2 výstavy pokračovaly z roku 2023. Konkrétně šlo o tyto výstavy:

3. 12. 2023 – 14. 1. 2024

NAD BETLÉMEM VYŠLA HVĚZDA

Tradiční výstava betlémů z našeho regionu. V letošním roce bude jádrem celé výstavy sbírka papírových betlémů Jitky Dolečkové, které doplní autorské betlémy Pavla Peciny a betlémy z nejrůznějších materiálů ze svitavského muzea.

3. 12. 2023 – 28. 1. 2024

VELKÝ SVITAVSKÝ MECHANICKÝ BETLÉM A ADVENTNÍ HERNA

Opět po roce mohli návštěvníci vidět Velký historický svitavský mechanický betlém v celé jeho kráse 15 metrů a obdivovat 62 rozpohybovaných částí. Návštěvníci, zejména dětští, se mohli také těšit na zajímavé badatelské úkoly, betlémské divadélko, fotostěnu s andělskými křídly, domek s okénky svatých či s vánočními vůněmi a na další aktivity s adventní tematikou. Letos byla vánoční herna doplněna i novými pracovními listy pro děti.

22. 1. – 3. 3. 2024

JAN VIČAR – NOMÁD A MOJE PONOŽKY

Jan Vičar, přední český grafik, který se narodil ve Svitavách a nyní střídavě žije v Telči a francouzské Remeši, ve svitavské galerii představil svoji velkoformátovou aktuální tvorbu – především linoryty a dřevořezy v kombinaci olejomalbami své maminky Hany Vičarové.

Většina jeho děl nese narativní charakter, což návštěvníkům umožňuje ponořit se do příběhů a emocí vycházejících z vlastní životní zkušenosti i z vlastních cestovatelských zážitků cizích zemí a poznání odlišných kultur. S výstavou byly spojené i komentované prohlídky osobně s autorem.

10. 3. – 12. 5. 2024

PŘEHLÍDKA 2024

Tradiční výstava výtvarníků svitavského regionu, Přehlídka 24, bývá zpravidla nejoblíbenější a nejnavštěvovanější výstavou svitavského muzea.

Tento rok se jednalo o 55. ročník, 62 tvůrců, kteří vystavují celkem 122 objektů.

11. 2. – 19. 5. 2024

KDY JSTE JE VIDĚLI NAPOSLEDY?

Přírodovědná výstava o mizejících, přibývajících a invazních druzích ČR. Doplněná o řadu interaktivních a herních prvků (například ornitologická pozorovatelná, průlez bobří norou, pexetrio). K vidění byli rys ostrovid, vlk, tetřev hlušec, kočka divoká, dudek chocholatý a další rostliny, houby i živočichové.

19. 3. – 7. 4. 2024

VELIKONOCE A SVÁTKY JARA

Malá výstava velikonočních i jarních zvyků, tradic a dekorací.

25. 5. – 29. 9. 2024

HORY A MÍSTA – PATRIK HÁBL A ANNA BEATA HÁBLOVÁ

Patrik Hábl si pro svitavskou výstavu připravil dlouhé, několikametrové svitky a „vytrhávané“ obrazy, kterými oslnil nejen českou a zahraničí uměleckou scénu, ale i aukční síně Sotheby's a Christie's. Právě ty zařadily jeho díla mezi nejvýznamnější díla 20. a 21. století.

Společně s Patrikem Háblem vystavovala architektka, spisovatelka, básnířka a zároveň manželka, Anna Beata Hábllová. Ta si pro svitavskou výstavu připravila díla tematicky zaměřená na město Svitavy.

Výstavu provázely jak komentované prohlídky, tak autorské čtení Anny Beaty Hábllové.

25. 5. – 29. 9. 2024

SVITAVSKÝ MOTOSALON ANEB HISTORIÍ MOTOCYKLU KŘÍŽEM KRÁŽEM

Výstava věnovaná historii motorismu se zvláštním zaměřením na české výrobce. Nechyběl také motosport ve Svitavách, první závodníci, slavný rodák Erwin Tragatsch a místní Automotoklub, který byl založen v roce 1947. Pro dětské návštěvníky byla připravena tematická herna s řadou interaktivních prvků.

13. 10. – 17. 11. 2024

PACKAGING – SCHRÁNKY A ZAVAZADLA ŽIVOTA

Současné umění českých, německých, francouzských, polských a nizozemských umělců

Netradiční mezinárodní výstava nabídla pohled na současnou evropskou kulturní scénu, ale zároveň svým tématem otevřela diskusi a otázky na ekologické, filozofické a umělecké téma. Výstava představila **74 umělců z pěti zúčastněných zemí** a jejich díla, a to v různých technikách – od klasické kresby a malby přes sochu až po instalace, fotografie, filmová a video díla a objekty.

4. 10. – 6. 10.

HOUBY SVITAVSKA

Mykologická výstava živých hub našeho regionu. Spojená s programy pro školy a mykologickou poradnou Josefa Zedníka.

2. 12. 2024 – 12. 1. 2025

HISTORICKÉ VÁNOČNÍ OZDOBY ZE SBÍRKY VĚRY DVOŘÁČKOVÉ

Výstava představila rozsáhlou sbírku vánočních ozdob paní Věry Dvořákové. Ucelená sbírka ozdob z různých materiálů / perličkové ozdoby, voskové, lametové, vatové, papírové kovové či současné, moderní ozdoby/ a z různých období, přičemž nejstarší ozdoby pochází doby kolem roku 1900.

2. 12. 2024 – 26. 1. 2025

VELKÝ SVITAVSKÝ MECHANICKÝ BETLÉM A ADVENTNÍ HERNÁ

Unikátní betlém svitavských betlémářů se svou pohnutou historií byl po roce opět k vidění. Velký historický svitavský mechanický betlém v celé své kráse má 15 metrů, 62 rozpohybovaných částí – mechanik, 692 ks polychromovaných figur a 6 velkoplošných scénérií. Součástí výstavy je dětská vánoční herná, kde se návštěvníci, zejména děti, se mohli těšit na zajímavé badatelské úkoly, betlémské divadélko, fotostěnu s andělskými křídly, domek s okénky svatých či s vánočními vůněmi, pracovní listy pro děti a na dalšími aktivitami s adventní tematikou. Novinkou letošní výstavy byly modely vybraných figur v měřítku 1:1, které umožnili seznámení s naším betlémem pomocí dotyku.

4.3 Výstavy mimo prostory MMG

14. 6. - 10. 7. 2024

BORN TO CREATE – SÍLA KREATIVITY / LUCIE BLAŽEVSKÁ

Síla kreativity byla výstava Lucie Blaževské, která vznikla v prostorách divadla Trám. Výstava se zaměřuje na příběhy výrazných žen světové a české historie a skrze tyto příběhy otevírá téma kreativity jako prostředku k pozitivní proměně společnosti. Součástí vernisáže **byla moderovaná beseda s inspirativními ženami, pro které byla kreativita silné téma.** Vernisáž se uskutečnila v rámci akce Malování pro Venkovku. Součástí výstavy byly lektorované programy v českém a anglickém jazyce pro základní a střední školy, osobně s umělkyní.

25. 6. – 7. 9. 2024

TROCHU JINAK A O MALINKO LEPŠÍ

Výstava žáků výtvarné školičky GAMU při Městském muzeu a galerii ve Svitavách pod vedením Ley G. Sehnalové. Malby jsou inspirované světovými díly od umělců, jako byl Picasso, Monet, Klimt, Gauguin... Obrázky v pojetí dětí jsou trochu jiné než originál a o malinko lepší, než byste čekali.

15.-17. 11. 2024

17. LISTOPAD 1989 VE SVITAVÁCH, výstava fotografií a plakátů ve foyer divadla Trám, po 17. 11. 2024 k vidění v multikulturním centru Fabrika

4.4 Živá zed'

Expozice Živé zdi u podchodu obchodního centra Albert je zaměřená na podporu lokálního umění. Cílem je dostat umění blíže k lidem a prezentovat místní autory či zajímavá místa ve Svitavách a okolí. V roce 2024 zde bylo instalováno 5 výstav:

2. 11. 2023 – 14. 1. 2024

KRISTÝNA TRONEČKOVÁ / CESTY ZA ŠTĚSTÍM 3

Fotografie z knihy Cesty za štěstím 3. Fotografie, stejně jako knihy, odrážejí přístup ke štěstí ve vybraných koutech světa. Tentokrát se pozornost zaměřila na Turecko, Kostariku a Japonsko.

15. 1. – 31. 3. 2024

KOUZLO OKAMŽIKU – Michaela Martinková

Výstava autorských fotografií, které zachycují jedinečné okamžiky mého každodenního života. Pomíjivost momentu zdůrazňuje použití mobilního telefonu, jako nejrychlejšího prostředku k jeho uchování.

2. 4 – 31. 5. 2024

MICHAL ŠMÍD: OBNOVA ZAPOMENUTÝCH BAREV ZEMĚ

Tvorba Michala Šmída je v něčem unikátní, všechny jeho obrazy vznikají z barev dostupných z přírody. Před rokem se rozhodl jít proti proudu, a i přes to, že se barvy vyskytují v každém obchodě, šel na to jinak, a to od země. Založil projekt Pigmi, se kterým dostal na trh něco, co tu dosud nebylo, barvy s příběhem. Dračí krev z Madagaskaru, indigo z indické farmy nebo lapis lazuli, který se již po tisíce let těží v dolech v Afghánistánu. Toto jsou barvy, kterými kdysi mistři běžně malovali a Michal jim dnes dává druhý dech.

3. 6. – 31. 8. 2024

ABSOLVENTI VÝTVARNÉHO OBORU ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY SVITAVY

Závěrečné práce studentů výtvarného oboru ZUŠ Svitavy pod vedením Ivy a Pavla Fialových.

10. 9. – 10. 11. 2024

MUZEJNÍ POKLADY

Výstava fotografií z muzejních sbírek, které zachycují běžné činnosti dob dávno minulých, historickou zástavbu města a další zajímavé pohledy.

10. 12. 2024 – 3. 2. 2025

RUKU V RUCE S MINULOSTÍ

Básně psané v koutku duše.

4.5 Návštěvnost muzea a galerie

V roce 2024 expozice a výstavy muzea navštívilo 12 474 návštěvníků, z toho 3 556 ve školních výpravách a 5 794 v jiných skupinách. Neplatících (pedagogický doprovod, návštěvníci s volným vstupem, návštěvníci vernisáží, Svitavští využívající volných vstupů apod.) bylo 3 837.

5. KULTURNÍ A VZDĚLÁVACÍ ČINNOST

5.1. Poradenský den pro výtvarníky

Poradenský den proběhl 24. února 2024 od 10 hodin za účasti 35 výtvarníků. Poradenským dnem provázel pedagog a výtvarník Filip Dvorský.

5.2 Masopust a staročeská zabijačka

Tradice obnovených masopustů ve Svitavách oslavila v roce 2024 již své dvacáté výročí. Konkrétně v sobotu 20. ledna vyrazil ve 13:00 ze spodní části náměstí Míru průvod masek, který po dvou letech opět zajistil soubor z Vortové na Hlinecku, pyšníci se zápisem na seznamu nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Tradiční maska strakatého před starou radnicí požádala starostu města o povolení k obchůzce. Rej maskar poté pokračoval na horní část náměstí, kde už byl nachystaný masopustní jarmark se zabijačkovými hody. V nabídce občerstvení se opět nacházely jitrnice, prejt, černá zabijačková polévka, tzv. prdelačka, servírovaná tentokrát přímo z brutaru, tlačěnka, škvarky, rovněž koláče, slivovice, pivo, čaj, svažené víno a další pochutiny. Novinkou byl chleba se sádlem, připravený muzejními dobrovolnicemi, a také tradiční masopustní smažené koblížky. Speciální program byl připravený pro děti, aby se jim zpříjemnilo čekání na slavnostní ukončení svitavského masopustu v podobě symbolického porážení kobyly (a jejího následného oživení), které proběhlo v 15:00.

V souvislosti s masopustem proběhly v muzejních dílnách od 16. do 19. ledna také tematické tvořivé dílny pro školky a školy, v jejichž rámci byla nejen představena tradice masopustních obchůzek, ale také jsme vyráběli vlastní masky, inspirované historickými masopustními maskarami, zvířaty, novodobými hrdiny, pohádkovými postavami i vlastní fantazií. A děti si vyrobené masky mohly obléci do masopustního průvodu v sobotu 20. ledna.

5.3 Velikonoce v muzeu

Na sobotu 23. března byl připraven celodenní program pro širokou veřejnost. V expozici prací techniky byla instalována výstava mapující svátky jara, dodržované zvyky a symboliku různých předmětů spjatých s těmito jarními dny. Celé muzeum ožilo velikonočním jarmarkem, výrobními dílničkami i ukázkami řemeslné výroby související s velikonocemi a příchodem jara. Návštěvníci akce si mohli vyzkoušet pletení pomlázek, zdobení kraslic, tvorbu velikonočních lít a jiných dekorací. Na muzejní zahradě byly připraveny k vyzkoušení jarní a velikonoční hry a v muzejních dílnách soustružená vajíčka a káči pro radost dětem.

5.4 Galerie Venkovka

Malování pro Venkovku proběhlo v pátek 14. června od 17 hodin v Trámu. Součástí letošního malování byla **vernisáž výstavy Síla kreativity od Lucie Blaževské**. Na tomto místě též od 18.00 byla zahájena beseda s inspirativními ženami na téma shodné s názvem výstavy, tedy „síla kreativity“. V roce 2024 malovalo devět svitavských tvůrců: Věra Kosová, Táňa Gáliková, Libor Novák, Ondřej Radda, Kryštof Cach, Michaela Pupíková, Irena Švecová, Pavel Štosek, Josef Moučka.

5.5 Týden řemeslných workshopů

V Městském muzeu a galerii ve Svitavách jsou od roku 2014 vybudovány a aktivně využívány řemeslné dílny. Připravujeme zde řemeslné programy pro školní a zájmové skupiny, celodenní i vícedenní výrobní workshopy pro děti i dospělé, a to pod vedením odborných lektorů. Vzhledem ke stálému zájmu o vyzkoušení tradičních řemesel nabízíme od roku 2019 jako alternativu příměstského tábora letní týden řemeslných workshopů pro děti. Každý den je věnován jinému řemeslu a rodiče mohou své děti přihlásit na celý týden nebo na vybrané dny. První srpnový týden roku 2024 jsme se zabývali výrobou skleněných svícňů, broušením obrázků a nápisů na skleničky, poznávali jsme přírodu Svitavska, cestovali za exotickými zvířaty, odlévali kovy, pekli kváskový chléb, učili se plést ošatky a dekorace z orobince a vytvářeli originální razítka za využití různých technik a ty pak sloužily k vytvoření grafiky na papírový i textilní podkladový materiál.

5.6 Řezbářský memoriál Aloise Petruše 2024

Letos se už po čtrnácté sjeli koncem léta (26.8. až 31.8. 2024) do Svitav řezbáři, aby vyrobili nové sochy, které budou poté dělat radost nejen nám, Svitavanům, ale i návštěvníkům našeho města. Letošní téma bylo **PTAČÍ ULÍČKA**. Vzniklé plastiky budou umístěny v prostorách uličky k bývalé sladovně a autory nových plastik se stali Romana Krestýnová, Martin Zítka, František Moravec, František Malý a Wit Pichursi. Čtrnáctý Memoriál Aloise Petruše byl zahájen v pondělí 26. srpna v 18 hodin koncertem **4 Trixx**, ve **středu** koncertem **Kowalski**, A po šesti dnech, tedy v sobotu 31. srpna, v 16 hodin předali řezbáři hotová díla starostovi města.

5.7. Dny evropského dědictví

V letošním roce se Svitavy opět připojili k mezinárodním Dnům evropského dědictví. Tentokrát jsme se zaměřili na svitavské industriální dědictví. Akce se konala v bývalé tkalcovně Heinricha Bergmanna, kterou většina místních zná jako provoz 03 národního podniku Vigona, aktuálně areál patří společnosti Svitap sleep well s. r. o. (ulice U Stadionu 994). Původní termín akce byl z důvodů povodní odložen, nakonec Dny evropského dědictví ve Svitavách proběhly 31. 10. 2024. Nejprve od 17:00 přednáškou Jana Zikmunda a Jana Červinky z Výzkumného centra průmyslového dědictví při FA ČVUT v Praze na téma

ochrana a péče o průmyslové památky České republiky, od 18:30 navázal přednáškou Hynek Stříteský, který se věnoval průmyslu ve Svitavách, které byly v 19. století označovány jako „Západoslovácký Manchester“.

5.8 Advent ve Svitavách

První adventní neděle – vernisáž výstavy vánočních ozdob a prezentace již kompletně rekonstruovaného Velkého svitavského mechanického betlému, doplněná o informační panely o jeho postupné rekonstrukci i interaktivní prvky vztahující se k této kulturní památce. Zpřístupněna byla též Adventní herna doplněná o pracovní listy ke svitavskému betlému a Vánocům.

Druhá adventní neděle – Vánoce v muzeu: pravidelná akce s vánočním jarmarkem, vánočními zvyky a dílničkami pro děti i smažení tradičních svitavských hnízd, pečení cukroví, zdobení perníčků, pletení vánoček... uprostřed vánoční výstavy.

Třetí adventní neděle – tentokrát věnovaná řezbářství a betlémářství. Lidé se mohli podívat jak vznikají betlémové figurky v rukou zručných betlémářů a sami si zkusit vyrobit dřevěné ozdoby na vánoční strom. Akci doplnily tvořivé dílny klubu patchworku a prodej řemeslných výrobků.

Čtvrtá adventní neděle / štědrý den – pro širokou veřejnost byla otevřena vánoční výstava a zejména zrekonstruovaný historický pohyblivý betlém vyrobený svitavskými betlémáři. Pro děti byla rovněž připravena samoobslužná Adventní herna.

Instalace betlému od řezbáře Františka Malého. Na svitavském náměstí Míru je každoročně instalována v průběhu adventu skupina dřevěných figur v životní velikosti, znázorňující scénu narození Krista. Letos se jeden z králů nedostavil, protože musel k lékaři (na opravu).

Výstava vánočních dekorací v přízemních oknech budovy muzea.

Instruktažní videa, která učila, jak uvázat adventní věnec, vyrobit vánoční ozdoby a dekorace, či seznámila s některými vánočními zvyky, si mohli zájemci prohlédnout na muzejním kanále Youtube.

Spolupráce na **fotostěně** s adventní tematikou, která byla umístěna na svitavském náměstí Míru.

5.9 Přírodovědné vycházky pro veřejnost

Během roku 2024 proběhlo pět biologických vycházek pořádaných muzeem ve spolupráci s ZO ČSOP Rybák Svitavy. První z nich bylo *Vítání ptačího zpěvu*, jehož se 27. 4. zúčastnilo 32 osob (z toho 13 dětí). Kroužkovat a pozorovat jsme tehdy mohli například chrástala vodního, vodouše bahenního, kulíka říčního, bramborníčka černohlavého a cvrčilku slavíkovou. Další dvě vycházky byly součástí víceletého cyklu *Po Svitavsku za...* První, konaná 11. 5., se zaměřila na pískovnu mezi Svitavami a Vendolím. Nalézt se ve 34 lidech (z toho 12 dětí) podařilo třeba kuňku obecnou, ropuchu zelenou, skokana štíhlého, ťuhýka obecného a vážku čtyřskvrnnou. Druhá z nich se pak týkala květeny NPR Rohová na Hřebečovském hřebtu. Tu navštívilo celkem 24 osob (z toho 9 dětí), kteří mohli pozorovat například starček skalní, ploštičník evropský, česnek medvědí a spoustu dalších rostlin. V sobotu 4. října se pak uskutečnil *Festival ptactva*, v jehož rámci byli 23 účastníky (13 dětí) zaznamenáni například kormorán velký, orel mořský a husa velká. Poslední akce, opět v rámci cyklu *Po Svitavsku za...*, se zaměřila na ochranu ptactva ve Svitavách. Zúčastnilo se jí 20 osob (13 dětí), které oblepily UV polepy jednu novou pro ptáky nebezpečnou autobusovou zastávku. Na této vycházce jsme spolupracovali též s Východočeskou pobočkou ČSO.

5.10 Hledání hvězdy Davidovy. Stopy Židů ve Svitavách a Stolpersteine (Kameny zmizelých)

Patnáctý ročník vzdělávacího a paměťového projektu Hledání hvězdy Davidovy se uskutečnil ve dvou termínech, první část projektu proběhla již 18.-20. října, exkurzí do Sudetoněmeckého muzea v Mnichově, kde probíhala výstava Oskar Schindler – Bonviván a zachránce životů, na které se podílelo také naše muzeum. Společně jsme navštívili také lesní hřbitov ve městě Waldkraiburg, kde je pohřbena Emilie Schindlerová.

Druhá část projektu pokračovala ve dnech 6.-7. listopadu. Ve středu 6. listopadu jsme ve spolupráci se Střediskem kulturních služeb Svitavy uvedli v divadle Trám monodrama Cikánský boxer, vycházející ze skutečného tragického osudu boxerské hvězdy Johanna Trollmanna, zvaného „Rukeli“, který se stal roku 1933 mistrem Německa. Titul mu byl kvůli jeho romskému původu odebrán. V roce 1944 byl zavražděn v koncentračním táboře v německém Wittenberge. Této role se zhostil herec Filip Teller. Následující den, 7. listopadu, v městském muzeu proběhl workshop o židovských tradicích a zvycích, který byl určen pro deváté ročníky základních škol. V 16 hodin jsme pietně položili na ulici Purkyňova čp. 39 pět Kamenů zmizelých pro rodinu Arnošta Kleina. Modlitby u pokládání Kamenů zmizelých pronesl rabín Židovské obce Brno Štěpán Menaše Kliment, průvodní slovo pronesla Radka Oblouková a o hudební doprovod se postaral pěvecký sbor RAKOS. V 17:30 se konala v Nadaci Josefa Plívy přednáška Radky Obloukové na téma Židovské příběhy města Svitavy. Celý program uzavřely v 19 hodin Zpěvy z Taizé v mariánském kostele na náměstí.

6. ODBORNÁ ČINNOST

6.1 Publikační a ediční činnost

Vedle pravidelných publikací v městském informačním měsíčníku Naše město, byly v rámci přírodních věd sepsány J. Vránou čtyři odborné články, z toho jeden impaktový. Vedle nich (viz níže) se tento zaměstnanec zabýval také odbornou oponenturou článků pro sborníky muzeí v Opavě a Hradci Králové.

ŠÁLEK M., BAŽANT M., VRÁNA J. & GRILL S. 2024: Urban refugees in winter: the role of habitat characteristics and supplementary feeding in shaping bird occupancy and abundance. *Urban Ecosystems* 28.

VRÁNA J., MACH J. & JANOUŠEK M. 2024: Mokřadní ptáci Lánského rybníku ve Svitavách. *Panurus* 33.

VRÁNA J. & JANOUŠEK M. 2024: Výskyt hoholky lední (*Clangula hyemalis*) na Svitavsku. *Panurus* 33.

VRÁNA J. 2024: Obratlovci Přírodní památky U Banínského viaduktu. *Moravskotřebovské vlastivědné listy* 30.

Při příležitosti 50. výročí od úmrtí svitavského rodáka Oskara Schindlera vydalo Sudetoněmecké muzeum katalog Oskar Schindler – Bonviván a zachránce životů, ke stejnojmenné výstavě. Kapitolu věnovanou životu manželů Schindlerových sepsala M. Němcová.

PALECZEK, Raimund a Eva HAUPT. *Oskar Schindler Lebemann und Lebensretter*. 1. vyd. Mnichov: Sudetendeutsches Museum, 2024.

6.2 Revize památných hrobů na Městském hřbitově

Ve spolupráci se společností SPORTES Svitavy s.r.o. vzniklo nové pietní místo, věnováno všem obětem epidemií a válek, které jsou pohřbené na městském hřbitově ve Svitavách. Na místo byla přemístěna kopie sádrové sochy z dílny místního sochaře Andrease Stiepaka (jejíž originál se nachází v muzeu), na kterou jsme následně umístili pamětní desku. Nedaleko pietního prostoru byl umístěn náhrobek rodiny Jaich, který se na své místo vrátil po opravě. Naplánovány byly opravy náhrobků svitavských starostů Johanna Budiga a Carla Licka, které proběhnou v roce 2025.

Muzeum dlouhodobě sleduje a zpracovává podklady pro ochranu a údržbu starých hrobových míst a hrobového zařízení, která je chápána nejen jako pietní zachování podoby starého hřbitova, ale i jako důležitá součást historické identity města.

Během roku 2024 docházelo k plánovanému přesunu vybraných náhrobků do lapidária, zřízeného v roce 2023. Podle vypracovaného plánu úprav hřbitova ve spolupráci s městem Svitavy, společností SPORTES a PhDr. Miloslavem Štrychem.

6.3 Činnost v pracovní skupině pro regeneraci památkové zóny

Příprava historických podkladů a komentářů k projektům regenerace MPZ, jejichž vyhlášovatelem je MěÚ Svitavy.

6.4 Zpravodaj Naše město

Prezentace muzejních sbírek v cyklu Muzeum a jeho poklady (11 dílů).

6.5 Výzkumná činnost v oblasti přírodovědy

V roce 2024 se pracovník muzea Jakub Vrána zapojil do celorepublikového sčítání káně lesní (*Buteo buteo*), Mezinárodního sčítání vodních ptáků a pokračoval též ve vlastních projektech (kroužkování ptactva na Lánském rybníku, mapování letních kolonií netopýrů a mapování obojživelníků na Svitavsku). Nově se navíc věnoval netopýrům svitavské městské zeleně a obratlovcům pískovny ve směru na Vendolí. Zároveň se zapojil do výzkumných aktivit České společnosti ornitologické a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

6.6 Velký svitavský mechanický betlém

Velký svitavský mechanický betlém svým významem dalece přesahuje hranice regionu a představuje jedinečné svědectví téměř dvoustletého vývoje betlémářské tradice ve střední Evropě. Příběh Velkého svitavského mechanického betlému se navíc ve svých vzestupech, pádech a aktuálním „zmrtvýchvstání“ v mnohém podobá pohnuté historii Svitav ve 20. a 21. století, jejíž je němým svědkem a symbolem zároveň. Muzeí betlémů v České republice existuje několik. Žádné z nich se však nevěnuje speciálně mechanickým betlémům, které jsou právě pro střeoevropský region typické a odlišují se tím od většiny betlémů ostatního světa.

Hlavním cílem Muzea mechanických betlémů je představit jedinečnost, vývoj a fungování mechanických betlémů na příkladu ojedinělého Velkého svitavského mechanického betlému, který je unikátním dokladem tradičního betlémářského řemesla.

Ve spolupráci s městem Svitavy a Regionální rozvojovou agenturou Pardubického kraje vypracovalo MMG projektový záměr galerie s názvem „Svitavy a Vambeřice – tradice mechanických betlémů“, přičemž projektovým partnerem se stala Farnost Navštívení Panny

Marie ve Vamberčicích. Jeho cílem je prostřednictvím nové expozice připravovaného Muzea mechanických betlémů a široké škály marketingových aktivit připomínat historické dědictví v podobě betlémářské tradice, rozvíjené v minulosti především německy mluvícím obyvatelstvem regionu. Projekt byl v rámci programu INTERREG Česko – Polsko doporučen k financování.

Rovněž byl vytvořen pracovní tým pro realizaci Muzea mechanických betlémů, jehož cílem je v prvním čtvrtletí roku 2025 dokončit scénáře k expozicím. Dále vznikl Předpokládaný harmonogram přípravy a realizace Muzea mechanických betlémů, v jehož rámci jsou stanoveny úkoly a termíny jejich plnění, směřující ke vzniku tohoto muzea.

6.7 Spolupráce s odbornými řemeslnými lektory

Při pořádání řemeslných programů a workshopů využíváme pravidelně odborné externí lektory, kteří jsou ochotni tímto způsobem předávat své znalosti a dovednosti dětem i dospělým zájemcům z laické veřejnosti. Tím se snažíme zajistit povědomí o způsobu života a práci našich předků. Dlouhodobě spolupracujeme s několika řezbáři, kováři, kameníky, kaligrafy, ikonopiscem, sklářem, uměleckým kovolitem, lidmi ovládajícími různé techniky textilní výroby, drátenictví, práce s papírem i staré postupy přípravy pokrmů. V roce 2024 jsme nově navázali spolupráci se sedlářem a veřejnost si mohla vyzkoušet, jak se vyráběli dřevěné hrábě. Během roku 2024 jsme každý měsíc nabízeli 3 různé workshopy pro různé věkové skupiny. Také jsme nabídky různých řemeslníků využili v rámci prázdninových otevřených atelierů k praktickému vyzkoušení řemesel veřejností. Stále též vyhledáváme další možnosti ukázek zapomenutých řemesel a spolupráce s novými řemeslníky.

7. PROJEKTY A GRANTY

7.1 Dotace na výstavy, sbírky, sbírkotvornou a prezentační činnost

Pardubický kraj - neinvestiční účelové dotace	
40 000 Kč	Restaurování malovaného historického terče „Venuše a Vulkán“
25 000 Kč	Řezbářský memoriál Aloise Petruše 2023
15 000 Kč	Hledání hvězdy Davidovy 2023
15 000 Kč	Obalový materiál pro podsbírku Fotoarchiv Městského muzea a galerie ve Svitavách
50 000 Kč	Spolupráce s obcí Perečyn
Ministerstvo kultury	
55 000 Kč	Restaurování empírového stolku – ISO II/D
123 000Kč	Podpora expozičních a výstavních projektů, výstava Svitavský motosalon aneb historií motocyklu křížem krázem

8. PŘEDNÁŠKY A PRŮVODCOVSKÁ ČINNOST

8.1. Historické přednášky a prohlídky města

Historické přednášky a prohlídky města, které realizovala v roce 2024 muzejní historička Monika Němcová patří k základním výstupům edukační funkce muzea, a to jak směrem ke školám, tak z hlediska cestovního ruchu.

Komentovaných procházek městem bylo celkem 7.

Historických přednášek proběhlo v muzeu 16. Další dvě proběhly v Ottendorferově knihovně, z nichž jedna byla v rámci hithitové kampaně.

V Langerově vile v letošním roce proběhla jedna přednáška.

Další dvě přednášky proběhly ve spolupráci s dalšími institucemi (Městské muzeum v České Třebové a Českobratská církev evangelická ve Svitavách).

Dva příspěvky na odborných konferencích. Konference o veřejné zeleni (zahradní architektura) a lékařská konference (lékaři v odboji, zranění po atentátu a pitva R. Heydricha).

V roce 2024 se historička M. Němcová stala garantkou předmětu regionálních dějin na univerzitě třetího věku při svitavském gymnáziu, v rámci kterého proběhly tři přednášky a jedna procházka městem.

8.2 Přírodovědné a technické přednášky v prostorách muzea

V roce 2024 se uskutečnily tři biologické přednášky. První z nich s názvem *Hrdinové a bídáci svitavské přírody* proběhla 13. 3. a zúčastnilo se jí 24 osob. Přednášejícím byl náš zaměstnanec Jakub Vrána. Druhá přednáška (*Za houbami po svazích Hřebečského hřbetu*) se uskutečnila 26. 9. a přišlo na ni 27 lidí, jimž přednášel Petr Zehnálek z Národního muzea. Poslední přednáškou byl *Ptačí svět očima fotografa* od předního českého zoologa Tomáše Grimma. Ta přilákala 20 účastníků. Z technických přednášek proběhla v květnu jedna o počátcích aviatiky v regionu (Pavel Petr) a druhá v červnu o základech a o inspiracích pro tvorbu technických knih pro děti (Martin Sodomka). Jich se dohromady zúčastnilo 14 osob.

8.3 Průvodcovská činnost

Komentované prohlídky všech aktuálních výstav Městského muzea a galerie ve Svitavách a Ottendorferovy knihovny, muzea Esperanta i Langerovy vily a vyhlídkové věže kostela Navštívení Panny Marie s využitím muzejních lektorů. V roce 2024 této možnosti využilo 36 skupin.

9. MUZEJNÍ PEDAGOGIKA

9.1 Muzejní programy pro skupiny

Muzeum pokračuje v organizování vzdělávacích a volnočasových programů, které vycházejí z celkové koncepce muzejní činnosti. Lektori muzea se zaměřují na práci se školní mládeží, zájmovými skupinami do 18 let a skupinami dospělých i seniorů. V případě zájmu pracujeme také se skupinami zdravotně handicapovaných. Muzejní aktivity lze rozdělit na **programy ke krátkodobým výstavám** (rozmanitá témata – Vánoce v muzeu, Nomád a jeho ponožky – Jan Vičar, Přehlídka 2024, Kdys je viděl naposledy – přírodovědná výstava, Velikonoce, Motosalon, Hory a místa, Packaging, Houby, Dušičky **historické programy** (Oskar Schindler, přednášky, prohlídky města, herní prvky), **výtvarné aktivity** (programy k výstavám, GAMU – roční výtvarný kurz pro děti, výtvarné ateliéry, workshopy a Barvožrouti – program pro nejmenší), **přírodovědné programy** (vycházky přírodou kolem města, přednášky s herními prvky v muzeu) a na **výuku řemesel** (kovář, sklář, řezbář, kameník, keramik, kovolitec, ikonopisec, kaligraf, fotograf atd.).

9.3 Barvožrouti

Výtvarný program pro děti od 2 do 5 let a jejich doprovod. Cílem je seznámit nejmenší děti s různými materiály a technikami, umožnit jim experimentovat a vyjádřit se skrze výtvarnou tvorbu. Ze strany rodičů i dětí je o tuto aktivitu zájem. Od září 2024 jsme nabídli dvojnásobný počet programů. Letošní rok proběhlo 28 těchto výtvarných programů pro nejmenší a zúčastnilo se jich 291 dětí a 294 rodičů.

Celkem se muzeem nabízených programů účastnilo 405 skupin s 9350 účastníky.

Programy	Školy		Zájmové skupiny 18-		Zájemci 18+	
	Skupin	Osob	Skupin	Osob	Skupin	Osob
Z historie prací techniky					1	18
Nomád a moje ponožky	4	58				
Kdys je viděl naposledy	40	540	1	24	1	36
Masopust	12	189				
Velikonoce	23	375				
Velikonoce v muzeu			1	94	1	364
Přehlídka 2024	13	184				
Svitavský motosalon	7	72	4	100	1	37
Hory a místa	6	89			1	37
Inspirativní ženy	2	35				
Packaking	11	178				
Houby Svitavska	10	121				
Dušíčky	5	91				
Lampiony svatého Martina			1	10	1	5
Betlémy, vánoční ozdoby a vánoční zvyky	18	275			4	83
Vánoce v muzeu	51	672	1	270	1	1194
3. adventní neděle – betlémáři, řezbáři, patchwork			1	63	1	141
Muzeum esperanta			1	7	7	52
Historické programy	5	118			2	25
Oskar Schindler – Hledání hvězdy Davidovi	5	107			1	15
Komentovaná procházka městem	1	21	1	20	5	154
Řemeslné programy	4	71				
Workshopy řemeslné a výtvarné			6	59	20	209
Výtvarné programy	3	45	1	10		
GAMU – výtvarný kurz pro děti			36	468		
Barvožrouti			28	291		
Přírodovědné programy	17	315	4	40	4	85
Komentovaná prohlídka výstav autorem			5	285	5	321

Přednášky na různá témata					5	99
Muzejní noc			1	248	1	220
Otevřené řemeslné ateliery			2	299	2	271
Řezbářský memorial Aloise Petruse			5	25	5	115
Celkem	237	3556	99	2313	69	3481

9.4 Otevřené řemeslné ateliery

V roce 2024 během dvou dní ožila muzejní zahrada a dílny různými řemesly. Návštěvníkům se věnovali lektoři různých oborů, přičemž každý zájemce si mohl vyzkoušet některé z řemesel a vlastní výrobek si odnést domů. Součástí akce byl i řemeslný jarmark, kde byly nabízeny rukodělné výrobky. Každý den byla k vidění a vyzkoušení jiná řemesla.

Středa 17. 7., **řemeslné odpoledne 14-18 h**: seznámení s fotografickým řemeslem, připravena interaktivní i ukázková stanoviště – fotografování (zátiší, makra, portrét, člověk), fotografické zajímavosti jako je strukáž, camera obscura,..., vitráže, práce na hrnčířském kruhu, broušení skla, modelování keramických figurek a malování keramických mističek a hrnečků, korálkování, patchwork, paličkování.

Čtvrtek 18. 7., **řemeslné odpoledne 14-18 h**: kovářská dílna, drátování, drátěné šperky, kovolitectví, nepravý smalt. Hotové výrobky jsou vždy originálem, letos to byly hlavně šperky nebo dekorativní předměty. Řezbářství, soustružení, práce s nožem a dlátem, dřevěné hračky, pletení z papíru, paličkování, háčkování, pletení z pedigu, proutí a orobince, plstění, textilní tašky a pouzdra, předení na kolovratu, tkaní na stavu.

10. PREZENTACE MUZEA V MÉDIÍCH

10.1 Marketingové aktivity

Každá věková skupina vnímá realizované marketingové aktivity jinak, proto je propagace koncipována tak, aby oslovila co nejvíce potencionálních návštěvníků. MMG k propagaci vlastní činnosti využívá tradičních i moderních komunikačních kanálů a široké škály marketingových nástrojů. MMG nově začalo v roce 2024 připravovat měsíční kalendář akcí s nabídkou muzejních aktivit, který je distribuován do svitavských škol, Městského informačního centra Svitavy a kulturních institucí, k dispozici je rovněž na recepci MMG. V této aktivitě plánujeme pokračovat rovněž v roce 2025.

10.2 Webový portál a sociální sítě

Web muzea je poplatný době svého vzniku, tedy roku 2008 a neodpovídá současným trendům. V roce 2024 proto byly zahájeny přípravy nových muzejních webových stránek (dokončení a spuštění proběhne v prvním pololetí 2025). Dále ve spolupráci s grafičkou Annou Lukášovou byla zahájena příprava a tvorba nové vizuální identity MMG, včetně nového loga (dokončení v prvním čtvrtletí 2025). Aktivity muzea se rozvíjely zejména na sociálních sítích Facebook, Youtube a Instagram.

10.3 Spolupráce s médii

Pravidelně informujeme o nových akcích, výstavách, workshopech i zajímavostech z historie města a okolí v **Českém rozhlasu Pardubice, místní televizi CMS TV** a svitavském

informačním měsíčníku **Naše město**. Muzeum rovněž spolupracuje s destinačními společnostmi Východní Čechy a Českomoravské pomezí.

10.4 Plakáty a bannery k výstavám a akcím pro CMS a MIOS

Grafické upoutávky pro vysílání lokální televize místo textových zpráv a výroba plakátů pro informační systém.

10.5 Tiskové zprávy a tiskové konference

Pravidelný tiskový servis pro média s propagací aktuálního dění.

11. PROVOZNÍ ZÁLEŽITOSTI MUZEA

12.1 Opravy a údržba

Budova muzea a galerie

V průběhu roku 2024 bylo v muzejní zahradě provedeno ošetření čtyř lip (prořez a vazba). Dále byla realizována oprava havarijního stavu komínu ve východní část objektu muzea. Rovněž probíhaly další provozní opravy, např. kopírky či ústředny EPS. Také byly uskutečněny povinné revize: elektroinstalace, plynových zařízení a kotelny, výtahové plošiny, komínů, hasicích přístrojů a tlakových nádob, EPS, PZTS, CCTV.

Ottendorferova knihovna

V roce 2024 došlo v historickém objektu Ottendorferova knihovna k výmalbě podla přednáškového a koncertního sálu. Rovněž byla realizována oprava části svodů a žlabů. Kromě toho probíhala běžná údržba.

12. ČLENSTVÍ MUZEA A JEHO ZAMĚSTNANCŮ V ODBORNÝCH A ZÁJMOVÝCH ORGANIZACÍCH

13. 1 Městské muzeum a galerie ve Svitavách

- Asociace muzeí a galerií ČR
- ICOM

13. 2 Blanka Čuhelová

- předsedkyně pracovní skupiny pro kulturu a cestovní ruch rady města Svitavy
- členka akviziční komise Regionálního muzea v Litomyšli

13. 3 Hynek Stříteský

- člen Výstavní a programové rady Národního technického muzea
- člen Komise pro posuzování žádostí o poskytnutí dotace z programu Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví II., část C, Výkupy předmětů kulturní hodnoty mimořádného významu (při Ministerstvu kultury ČR)

13. 4 Jakub Vrána

- předseda Východočeské pobočky České společnosti ornitologické
- člen redakční rady sborníku Panurus
- hospodář ZO ČSOP Rybák Svitavy
- asistent na PdF UP v Olomouci

Příloha: Soupis předmětů nově vzniklé biologické podsbírky